

Оксана КОВАЛЕНКО

кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник Інституту вищої освіти НАПН України

Ключові слова: вища освіта, статут університету, освітнє законодавство, правове регулювання, автономія університету, принципи та завдання університету.

У статті здійснено аналіз основних положень статутів європейських університетів, визначено їх вплив на розвиток ідеї законодавчого регулювання вищої освіти, обґрунтовано значення статутів для розвитку університетів і вищої освіти загалом. Розглянуто історію виникнення та створення європейського університетського статутного права. Його роль у роботі університетів, основні завдання, права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу. З'ясовано, що статутні українських ЗВО не відповідають нормам національного законодавства і не охоплюють усі сфери діяльності університету, освітнє нормативно-правове забезпечення потребує доопрацювання певних правових норм, що стосуються прав та обов'язків усіх суб'єктів ЗВО,

УДК 378.4

DOI 10.31392/NPU-VOV.202.3(78).10

**СТАТУТИ
ЄВРОПЕЙСЬКИХ
ТА УКРАЇНСЬКИХ
УНІВЕРСИТЕТІВ:
ПОРІВНЯЛЬНА
ХАРАКТЕРИСТИКА**

© Коваленко О., 2020

майнових прав, студентського самоврядування та ін., а також відповідність університетських статутів нормам міжнародного права та стандартам якості вищої освіти.

Постановка проблеми та її актуальність. Сьогодні в Україні формується нове бачення вищої освіти, і тому вона є предметом гострої дискусії в суспільстві. Попри це, всі учасники дискусії однак в тому, що вища освіта в Україні потребує докорінних змін, здійснення яких насамперед вимагає модернізації освітнього законодавства. Після прийняття нового Закону «Про вищу освіту» постало питання про уніфікацію та вдосконалення внутрішніх нормативно-правових документів, які регулюють роботу закладів вищої освіти, зокрема університетів. Передусім це стосується статутів. У цій статті розглянуто основні пункти, які містять статутні провідних університетів Європи, особливості їх діяльності та автономії. Для України є надзвичайно важливим досвід європейських вищих навчальних закладів, статутне право яких формувалося протягом багатьох століть.

Аналіз наукових праць присвячених проблемі. Власне бачення того, в якому напрямі має розвиватися вища освіта, у своїх різноаспектних роботах висвітлюють сучасні науковці – В. Андрущенко [1], В. Гальперіна [4; 5; 6; 7], Л. Губерський [3], М. Згуровський [2], В. Журавський [2], М. Козюбра [8], В. Луговий [9], В. Огнев'юк [10] та ін. Ці дослідники у своїх роботах акцентують увагу на діяльності українських університетів, зокрема, особливостях положень університетського статуту, основні принципи та завдання, майнові та немайнові права, наукова та викладацька діяльність та ін. Зокрема, М. Козюбра наголошує на важливості реформування університетської освіти, вдосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності ЗВО та чіткий виклад прав, обов'язків та завдань усіх учасників освітнього процесу в статуті ЗВО [8]. Відомий дослідник В. Луговий підкреслює необхідність студентського самоврядування, залучення студентської спільноти до діяльності університетів, зокрема вирішення питань фінансування, роботи вчених рад та наукової діяльності. На думку автора, керівництво університетів сприяє студентському активу і залучає його в різні сфери діяльності університетів, але це має бути чітко прописано в статуті університету і регламентуватися нормативно-правовим забезпеченням та вимогами міжнародного права [9].

Історія створення університетського статуту досить тривала і має свої особливості, які обумовлені певними політичними процесами в Україні, реформами у вищій освіті та особливістю роботи ЗВО. Теоретична й практична спадщина має сьогодні значну наукову та практичну вагу, проте в сучасних умовах реформування національної системи освіти дуже важливе, на нашу думку, є поєднання здобутків сьогодні з прогресивними ідеями науковців та юристів, діяльність яких пов'язана з різними етапами розвитку правового забезпечення роботи університетів. Як зазначає академік В. Огнев'юк, «вивчення ми-

нулого є цілком виправданим, проте наша діяльність, спираючись на досвід минулого, завжди має бути спрямована в майбутнє» [10]. Відтак ретроспективний погляд на витоки західноєвропейського мислення й пов'язану з ними традицію мислення, на нашу думку, допоможе здійснити нормативно-правовий аналіз ідеї законодавчого регулювання вищої освіти та її впливу на розвиток освіти.

Мета статті. Виявити особливості побудови статутів європейських університетів та здійснити їх порівняльну характеристику. Проаналізувати порядок прийняття, права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, виняткові повноваження та особливості статутів європейських університетів. Дослідити історію їх виникнення та порівняти статuti української ЗВО та європейських університетів.

Виклад основного матеріалу. Статут – це нормативно-правовий акт, що визначає організаційний устрій і порядок діяльності університетів. Перші університети, що виникли в Європі у XII–XVст., мали академічну автономію, свою юрисдикцію (ступінь самоврядування був різним) і діяли на основі статутів, які регулювали життя навчального закладу: навчальні дисципліни, теми лекцій, порядок викладання, одяг лектора тощо. Першим у Росії був затверджений у 1755 р. «Проект щодо заснування Московського університету», відповідно до якого університет підпорядковувався Сенату.

У зв'язку із заснуванням нових університетів, зокрема в Казані та Харкові, у 1804 р. було видано перший загальний Університетський статут. У його основу ліг проект, складений В. Н. Каразіним [6]. Відповідно до нього запроваджувалася німецька система автономізації університетського життя. На чолі університету стояла рада професорів, яка обирала ректора (на один рік), відала заміщенням кафедр, визначала порядок навчального процесу, мала статус вченої ради і вищої інстанції університетського суду. Університети були центрами

навчальних округів, здійснювали керівництво початковими і середніми навчальними закладами, виконували цензурні функції. Під час правління імператора Миколи I університетську автономію ліквідували в 1835 році, було введено новий Університетський статут, згідно з яким управління університетами перейшло до опікунів навчальних округів, підлеглих Міністерству народної освіти. Посади ректорів і деканів залишилися виборними, а строк їх повноважень було продовжено до 4 років. Кандидатури ректорів затверджувалися царем, а професорів – опікуном. Рада професорів втратила самостійність у навчальних і наукових справах. Новий статут ліквідував судові права університетів. Для студентів встановлювалися форма одягу і правила поведінки. В університетах утворювалися нові факультети: філософський (з історико-філологічним та фізико-математичним відділеннями), юридичний і медичний. Було внесено істотні зміни до програм викладання. Обов'язковими предметами для всіх факультетів стали богослов'я, церковна історія і чинне право [8].

У 1834 р. було засновано в Києві Університет св. Володимира, а в 1842 р. він отримав новий статут. У ньому дещо розширювалася свобода викладання, вводився інститут доцентів (щоб не посилати викладачів за кордон для підготовки до професорського звання); професорів міг також призначати міністр. В епоху буржуазних реформ 60-х рр. XIX ст. автономія університетів була відновлена. Прийнятий у 1863 р. Університетський статут знову запровадив виборність усіх академічних посад і професорів, відновив права ради професорів, що стала головним органом університетського самоврядування, а також університетським судом. У статуті 1863 р. були поєднані німецькі принципи корпорації і французькі принципи обов'язковості навчального плану та іспитів для студентів. Збережено два вчених ступені – магістр і доктор. Під час посилення самодержавства у 80-х рр. царський уряд у 1884 р. знову ліквідував ав-

тономію статуту університетів. У грудні 1901 р. Міністерство народної освіти відновило їх автономію. Університетські статuti діяли до лютого 1917 р., у радянський час діяльність університетів регламентувалася «Статутом вищого навчального закладу СРСР».

З проголошенням державної незалежності України діяльність університетів регулюється відповідно до законодавства, а отже, їх статутами, які були затверджені вченою радою університету та Міністерством освіти та науки України. Після приєднання України до Болонського процесу постало питання уніфікації нормативно-правових актів, які регулюють роботу університетів [7]. Основні положення, які містить статут сучасного українського університету, – це: загальні положення (історія університету, осовні напрями діяльності), концепція освітньої діяльності університету (мета, принципи та цільові програми), цивільна правоздатність ЗВО (автономія та самоврядування університету), структура університету (основні структурні підрозділи, їх повноваження), управління університетом (ректор, обрання та повноваження ректора, вчена рада, Наглядова рада, вчені ради навчально-наукових інститутів, деканат, примальна комісія, адміністрація (обрання, призначення та повноваження) тощо, органи громадського самоврядування трудового колективу університету (Конференція колективу, Делегати Конференції, їх роль та повноваження, збори трудового колективу та їх основні функції), студентське самоврядування (принципи, органи, права та обов'язки), зібрання наукових товариств, молодих учених (особливості та поваження), права та обов'язки учасників освітнього процесу, наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність ЗВО (завдання та особливості), організація освітнього процесу університету (начальні плани, робочі програми, основні вимоги тощо), міжнародне співробітництво (стратегічні партнери університету, особливості спів-

раці), майно та кошти університету (нормативно-правова відповідальність, стипендіальні програми, взаємодія з органами державної влади тощо), порядок внесення змін та повноваження статуту, реорганізація та ліквідація ЗВО. Це основні пункти типового університетського статуту ЗВО України, з роками норми статуту удосконалювались і розширювались згідно з прийняттям нових освітніх законів.

Але українські заклади вищої освіти стрімко рухаються вперед і виходять на новий освітній європейський рівень, що відповідає нормам міжнародного права. З прийняттям нового Закону України «Про вищу освіту» ЗВО мають відкорегувати статутні норми, принципи та повноваження всіх суб'єктів освітньої діяльності. Досить вузько та обмежено прописані права студентського самоврядування, їх роль у роботі університету, автономія університету, особливості роботи видавничої, наукової, патентної діяльності ЗВО. Великі прогалини містять статuti з особливими формами спеціалізації ЗВО, наприклад, медичні та технічні заклади вищої освіти. Медичні університети України – це не тільки освітня та наукова діяльність, а й численні дослідницькі лабораторії, які займаються винайденням певних продуктів (лікарські засоби), проведенням певних медичних дослідів, які мають велике значення для роботи лікарів та інших спеціалістів. Технічні виші, своєю чергою, на базі університетських лабораторій та інститутів займаються дослідженням та створенням нових приладів, які застосовуються у різних сферах життєдіяльності та роботі не тільки університету, а й усієї країни та світу. Ця діяльність досить вузько прописана в статутах таких ЗВО і не достатньо регулюється нормативно-правовим забезпеченням університетів. Університетські статuti мають відповідати насамперед українському законодавству. Звісно, досвід провідних світових закладів вищої освіти дуже важливий і українська держава має підтримувати вітчизняні університети у перейнятті досві-

ду. Але ми маємо свою власну тривалу історію університетської освіти, свої надбання та національні особливості, які мають бути враховані в нових нормативних документах ЗВО України.

Як ми вже згадували, статутне право Європи має тривалу історію та базувалося на французьких і німецьких принципах. Мова йде про принципи законодавства одних з найрозвиненіших правових систем. Принципи відіграють роль орієнтирів у формуванні права. Зокрема, еволюція права походить від ідей до норм, а через реалізацію норм – до суспільної практики. Саме з появою ідей, а ідея досить часто формується у вигляді правового принципу, останній визначає, скеровує розвиток права. Французькі принципи та зокрема принципи статутного права сформувалися у період Великої французької революції. Статuti університетів повинні були будуватися на принципі верховенства права, що означає точне і неухильне дотримання конституції, міжнародних договорів, законів і підзаконних актів; відповідати потребам суспільного розвитку; забезпечення внутрішньої збалансованості правової системи університету, її інтеграції і диференціації на відповідні елементи; узгодженість елементів у системі і структурі права національного та міжнародного законодавства; відповідність норм і правовідносин, юридичних прав і обов'язків тощо; юридичну рівність, передбачення можливості творчої самостійності тощо.

Основні принципи німецького статутного права передбачають публічність, справедливність та принцип субординації. Ці принципи сформувалися історично, і саме на них базувалося законодавство германців, а згодом німців. Такі принципи формувалися як на базі універсальних норм звичаєвого права германців, так і на законотворчій діяльності німецьких імператорів у XII – першій третині XIII ст. Важливу роль у розвитку німецького права відіграли місцеві систематизації норм звичаєвого права, що містили також положення ім-

перського законодавства і судову практику («Саксонське зеркало», «Швабське зеркало», «Франконське зеркало» та ін.). Дія їх норм і принципів виходила далеко за межі тих місць, де вони були видані, і сприяла певній уніфікації принципів права.

Сучасні європейські університети мають ряд уніфікованих документів, які регулюють роботу навчального закладу. Статут європейського університету є базовим документом і визначає роботу всіх сфер діяльності університету. Статути європейських університетів, зокрема Болонського, Оксфордського, Варшавського, Ягелонського та ін., містять такі основні розділи: загальні положення, організація роботи університету, органи університету, принципи обрання та відкликання органів університету, робота виборчої комісії ВНЗ, робота сенату університету, працівники університету, навчання студентів та докторантів, економіка та адміністрація університету, положення щодо загальних зборів, перехідні та прикінцеві положення. Отже, розглянемо більш докладно зміст кожного розділу:

* Розділ I. Загальні положення:

дані про університет, юридична адреса, символіка, почесний заголовок університету, медалі університету, основні принципи наукових досліджень.

* Розділ II. Організація роботи університету:

відділи університету; створення, перетворення та ліквідація відділів; інститути; кафедри; бібліотека. Цей розділ розкриває роботу та принципи діяльності внутрішніх відділів університету. Визначений порядок створення та ліквідації окремих структур університету.

* Розділ III. Органи університету:

види органів університету, сенат, компетенція сенату, склад сенату, прийняття ухвал сенату, інші повноваження сенату, порядок скликання сенату та прийняття рішень, комісії сенату, ректор, компетенція ректора, проректори, склад ради відділів, компетенція ради відділів, пропозиції складу ради відділів, організація роботи ради

відділі, прийняття ухвал через раду відділів, компетенція декану та його заступників, бібліотека, наукова рада інститутів, директор інституту, керівники кафедр, їх обов'язки та повноваження.

* Розділ IV. Принципи обрання та відкликання органів університету:

сфера застосування принципів обрання та ліквідації, діюче і пасивне виборче право, користування виборчим правом, умови виконання виборчого права, каденція, принципи, за якими здійснюються вибори, обрання та відкликання члена колегіального органу, штрафи та порядки їх застосування.

* Розділ V. Університетська виборча комісія:

склад університетської виборчої комісії, термін обрання, вимоги до кандидатів виборчої комісії, засідання виборчої комісії, головуєчий виборчої комісії, компетенція виборчої комісії, форми дії виборчої комісії, вибори відділів, компетенція окружних виборчих комісій.

* Розділ VI. Робота сенату університету: склад колегії сенату, вибір членів колегії, рада відділу в розширеному складі як колегія членів відділу.

* Розділ VII. Працівники університету: працівники, працевлаштування до університету, академічні викладачі, посади, на яких працюють академічні викладачі, принципи роботи викладачів, професори університету, обрання на посади за конкурсом, період і форма працевлаштування асистента без ученого ступеня доктора, періодична оцінка академічних викладачів, порядок і умови конкурсної поведінки, періодична оцінка академічних викладачів, обрання оцінювальної комісії, сфера дії оцінювальної комісії, критерії оцінки, надання згоди на додаткове працевлаштування, визначення кінця семестру, робочий час академічного викладача, порядок вирішення конфліктних ситуацій, відпустки, нагороди для академічних викладачів, укладання трудових договорів з працівниками-викладачами, що не є академічними, і визна-

чення їх обов'язків, нагороди для працівників, що не є академічними викладачами, взаємодія з профспілками.

* Розділ VIII. Навчання студентів і докторантів:

зміст і розпорядок навчання, принципи внутрішньої відкритості університету, система забезпечення якості навчання, порядок визначення навчання згідно із затвердженими програмами університету, прийняття на навчання студентів, обітниця та прийняття в студенти, навчання за індивідуальними програмами, розпорядок самоврядування студентів, розпорядок самоврядування докторантів, реєстрація студентських та докторських організацій, дисциплінарні комісії зі справ студентів та докторантів, університетський стипендіальний фонд для студентів та докторантів, прийняття на навчання докторантів, індивідуальні плани роботи докторантів, навчальні плани докторантів, уповноважений із справ студентів та докторантів, керівник навчання.

* Розділ IX. Економіка та адміністрація університету:

майно університету, юридична діяльність університету, відповідальність та визначене майно університету, економіка університету, господарська діяльність університету, адміністративна структура університету, організація розпорядку діяльності університету, принципи дії центральної адміністрації, порядок працевлаштування, працевлаштування канцлера, компетенція канцлера, компетенція заступників канцлера.

* Розділ X. Положення щодо загальних зборів:

організація загальних зборів університету.

* Розділ XI. Перехідні та прикінцеві положення:

додатки, зразки символіки університету [11; 12; 13; 14; 15].

З юридичної позиції права особи в структурі правового статусу – це формально визначені та юридично гарантовані можливості користуватися соціальними

благами і реалізовувати суб'єктивні інтереси. Отже, права та обов'язки об'єктивно взаємопов'язані між собою через їх взаємообумовленість та рівність. Належне виконання покладеного обов'язку є необхідною умовою та гарантією реалізації прав, свобод і законних інтересів суб'єктів (викладачів, студентів, докторантів та ін.), забезпечує їх інтереси [3]. Слід виокремити правові особливості статуту для формування нової законодавчої бази правового статусу, що засновується на міжнародно-правових стандартах; формування нових пріоритетів взаємодії інтересів викладачів, студентів та ін., змістом яких є визнання особи вищою соціальною цінністю, а її інтересів – пріоритетними; очищення категорії «правовий статус» від ідеологічного та класового догматизму; перехід від імперативних методів регулювання правового статусу до диспозитивних. Практичне значення категорії «правовий статус», відображення у ньому взаємодії всіх учасників навчального та наукового процесу в університетах Європи.

Отже, розділи статуту європейського університету охоплюють усі сфери діяльності університету. Звичайно кожен університет має свою специфіку в оформленні статутів, але існують унормовані принципи, які є сталими та не змінними під час прийняття статуту. Крім того, кожен європейський університет має свій статут, він пов'язаний з певними змінами в законодавстві, що стосується освіти. Для порівняння, статuti українських університетів не завжди відповідають нормам українського законодавства і суперечать основним нормативно-правовим актам України, що стосуються освіти. Наприклад, не завжди зрозуміло, як розподіляється відповідальність у статутах українських університетів, які права та обов'язки мають викладачі та студенти тощо [6].

Висновки та рекомендації. Сьогодні роль основного засобу правового регулювання відносин у сфері діяльності вищих навчальних закладів, зокрема закріплення їх

правого статусу, особливостей здійснення освітнього процесу, обрання керівників, здійснення фінансової діяльності тощо, належить законодавчим та підзаконним актам. Статути ж університетів поступово втратили своє значення в цьому процесі й переважно дублюють положення, визначені законодавством. Але зважаючи на те, що основним гаслом реформи у вищій освіті України є надання більшої автономії вищим навчальним закладам, на нашу думку, саме підвищення ролі статуту в правовому регулюванні діяльності університетів України забезпечить їх реальну автономію [4].

Утвердження України як демократичної держави є одночасно духовним, політичним, соціальним і культурним утвердженням громадян, здатних керуватись не суб'єктивними інтересами, а інтересами держави. Вища освіта загалом і університетська зокрема набувають у даному контексті принципово нового звучання. Підготовка фахівців з вищою освітою розпочала будуватись на підставі принципово нових засад – демократизації, інтернаціоналізації, гуманізації, диверсифікації.

Освіта – частина засобу виробництва матеріального життя, яка за допомогою двох взаємопов'язаних процесів навчання та виховання здійснює цілеспрямоване формування необхідного для суспільства типу особистості. Мета освіти – інтелектуальний і моральний розвиток людини. Сучасному суспільству потрібен громадянин, який би мав самостійне, критичне мислення, умів бачити і творчо вирішувати існуючі

проблеми, був освіченим фахівцем [5].

У вищій освіті стає найбільш актуальним питання синтезу педагогічних та психологічних концепцій, глибоке психологічне осмислення закономірностей навчальної діяльності, принципів і методів навчання й керування навчальним процесом.

Статути європейських університетів містять норми та принципи європейського права, яке було сформовано протягом багатьох століть. Важливим принципом статуту університету Європи є академічна незалежність, визначеність прав та обов'язків усіх суб'єктів, які беруть участь у роботі та діяльності університету, чітко прописаний процес навчання студентів та аспірантів, а також визначено наукову роботу вищого навчального закладу. Статути українських університетів потребують доопрацювання відповідно до норм сучасної правової бази, де визначені основні засади й принципи міжнародного та українського законодавства. Українські юристи та законодавці під час удосконалення нормативно-правових актів у сфері освіти мають враховувати нові тенденції та норми в розвитку вищої освіти, норми та стандарти міжнародного права та, звісно, особливості національних, історично складених традицій. А отже, і відповідно статути українських ЗВО мають охоплювати всі сфери життєдіяльності університету, враховувати його особливості та напрями дослідження, відповідати нормам національного та міжнародного законодавства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко В. П. Роздуми про освіту. Київ: Генеза, 2009. 840 с.
2. Журавський В. С., Згуровський М. З. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти / Національний технічний ун-т України "Київський політехнічний ін-т". Київ: Політехніка, 2003. 200 с.
3. Губерський Л. В. Висока місія: Співробітництво Київського університету імені Тараса Шевченка з вузами Європи. Київ: Правда Ярославичів, 2010. 190 с.
4. Гальперіна В. О. Деякі питання дослідження державної освітньої політики // Вища освіта України. Київ, 2002. № 4(6). С. 70–75.

REFERENCES

1. Andrushchenko V. P. (2009). Reflections on education. Kyiv: Genesa, 840 p. [in Ukrainian]
2. Zhuravsky V. S., & Zgurovsky M. Z. (2003). Bologna process: the main principles of entry into the European space of higher education / National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute". Kyiv: Polytechnic, 200 p. [in Ukrainian]
3. Gubersky L. V. (2010). High mission: Cooperation of Taras Shevchenko University of Kyiv with European universities. Kyiv: Pravda Yaroslavychiv, 190 p. [in Ukrainian]
4. Halperina V. O. (2002). Some questions of research of the state educational policy // Vyshcha osvita Ukrayiny [Higher education of Ukraine]. Kyiv, no. 4 (6), pp. 70–75.

5. **Гальперіна В. О.** Дослідження та аналіз освітньої політики у вітчизняному суспільствознавстві: здобутки, проблеми та перспективи // Нова парадигма: альманах наукових праць. Запоріжжя, 2003. Вип. 31. С. 95–107.

6. **Гальперіна В. О.** Рівний доступ до якісної освіти – пріоритетне завдання державної освітньої політики // Вища освіта України. Київ, 2003. № 4 (дод.). С. 72–77.

7. **Гальперіна В. О.** Університетська освіта України XXI століття: проблеми, перспективи та тенденції розвитку // Вища освіта України. Київ, 2001. № 2. С. 121–122.

8. **Козюбра М.** Правова система України: історія, стан та перспективи. Харків: Право, 2008. 199 с.

9. **Луговий В.** До топ-закладів Європи і світу: нові рубежі розвитку Національної академії державного управління при Президентові України в контексті євроінтеграції // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. 2013. № 2. С. 5–13.

10. **Огнев'юк В.** Освітня політика як державний пріоритет // Освітлогія. 2014. Вип. 3. С. 59–65.

11. Статуты факультета искусств Пращского университета. URL: <http://www.vostlit.info/Texts/Dokumenty/Tschechien/.../frametext.htm>

12. Статут Болонського університету. URL: <http://www.unibo.it/it/internazionale>.

13. Статут Оксфордського університету. URL: <http://newrepublika.ru/topic/16384-ustav-oxsfordskogo-universiteta/>

14. Статут Варшавського університету. URL: <http://www.uw.edu.pl/universytet/wladze-i-administracja/>

15. Статут Ягелонського університету. URL: <http://www.uj.edu.pl/universytet-z-collegium-medicum/statut>.

5. **Halperina V. O.** (2003). Research and analysis of educational policy in domestic social science: achievements, problems and prospects // New paradigm: Almanac of scientific works. Zaporozhye, Issue 31, pp. 95–107. [in Ukrainian]

6. **Halperina V. O.** (2003). Equal access to quality education is a priority task of the state educational policy // Vyscha osvita Ukrainy [Higher education of Ukraine]. Kyiv, no. 4 (appendix), pp. 72–77. [in Ukrainian]

7. **Halperina V. O.** (2001). University education of Ukraine of the XXI century: problems, prospects and tendencies of development // Vyscha osvita Ukrainy [Higher education of Ukraine]. Kyiv, no. 2, pp. 121–122. [in Ukrainian]

8. **Kozyubra M.** (2008). The legal system of Ukraine: history, state and prospects. Kharkiv: Pravo, 199 p. The legal system of Ukraine: history, status and prospects [in Ukrainian]

9. **Lugoviy V.** (2013). To the top institutions of Europe and the world: new frontiers of development of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine in the context of European integration // Bulletin of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine. No. 2, pp. 5–13. [in Ukrainian]

10. **Ognevyuk V.** (2014). Educational policy as a state priority // Education. Issue 3, pp. 59–65. [in Ukrainian]

11. Statue of the Faculty of Arts, University of Prague. URL: <http://www.vostlit.info/Texts/Dokumenty/Tschechien/.../frametext.htm>

12. Statue of the University of Bologna. URL: <http://www.unibo.it/it/internazionale>

13. Statue of the University of Oxford. URL: <http://newrepublika.ru/topic/16384-ustav-oxsfordskogo-universiteta/>

14. Statue of the University of Warsaw. URL: <http://www.uw.edu.pl/universytet/wladze-i-administracja/>

15. Statue of the Jagiellonian University. URL: <http://www.uj.edu.pl/universytet-z-collegium-medicum/statut>